

BÖLÜM 18

70'Lİ YILLARDAKİ GİYSİ MODASININ TÜRK BASININA YANSIMALARI

Öğr. Gör. İsmail PİŞER¹

¹ KTO Karatay Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu, Konya
piser@windowslive.com

GİRİŞ

“Moda, kabul görüp toplum geneline yayılınca ölmek zorunda kalır” der Alman sosyolog George Simmel (1957: 541-558). İşçi sınıfı görece yüksek fiyatlı bir ürüne sahip olmayı başardığında (*modanın zaferidir bu*), ayrıcalıklı konumunu korumak isteyen burjuvazi o ürünü terk eder (*bu da modanın ölümüdür*). Bunun üzerine ticari işletmeler, burjuvaziye cezbedecek yeni bir ürün arayışına girer. Bir döngü içerisindeki moda, hem sınıflar arasında simgesel ayrımlar oluşturur hem de dönem dönem bu ayrımları yok etme işlevi görür. Tam da bu yüzden Simmel’e göre moda devrimcidir.

Günümüzde hem patronun hem de işçinin eline Iphone marka telefon tutuşturarak, onları aynı sosyal medya platformlarında bir araya getiren moda, diğer yandan simgesel sermayenin somut bir göstergesi ve sınıflar arasındaki simgesel şiddetin bir enstrümanı olmayı sürdürmektedir. Bu makale, moda konusunu giysi ve beden bağlamında ele alacak, 70’li yıllarda Türkiye’deki moda akımlarını medyadaki temsilleri üzerinden inceleyecektir. Makale için derlenen haberler, *gecmisgazete.com* sitesinin arşivinden alınmıştır.

1.70’Lİ YILLARDA DÜNYADA MODA

70’li yıllardan başlayarak 80’li yılları da içine alan süreçte, dünya genelinde çok sesli bir moda gözlenmiştir. Özellikle “hippi” diye tabir edilen örgütsüz gençlerle vitrine çıkan üniseks modası, kadın erkek eşitliğine duyulan inançtan beslenerek pek çok ülkeye yayılmıştır. Fransız moda tasarımcısı Yves Saint Lauren ilk defa podyumlarda

kadınlara erkek takım elbiseleri giydirmiş, maskülen etkinin diğer modacılar arasında yayılmasına neden olmuştur. Maskülen giyim ile dişiliğin geri plana atılmasından rahatsızlık duyan İngiliz modacı Mary Quant ise, tepki mahiyetinde ultra mini eteği piyasaya sürmüş ve dikkatleri üzerine çekmiştir (Onur, 2004: 58).

Pek çok kaynakta mini eteğin mucitlerinden biri olarak Mary Quant görülmektedir. Ancak Quant mini eteğin, kadın müşterilerinin taleplerinin doğal bir sonucu olarak ortaya çıktığını ifade etmiştir. Nitekim 1965’de verdiği demeçte şunları söylemiştir: “Ben içinde koşup zıplanabilecek rahat, genç işi, basit giysiler yapıyordum. O giysilerin uzunluğunu da müşterilerim belirliyordu. Ben müşterilerimi çok kısa giydiriyordum, onlar ise bana durmadan şunu söylüyordu: ‘Daha kısa, daha kısa!’ Yani mini eteği icat eden, Swinging London döneminde King Caddesi’ndeki kızlardı” (Akt: Polan & Tredre, 2009: 103-104).

Bu dönemde etek boyları kesin bir çizgiyle belirlenmemiş; mini, midi, maksi diye adlandırılmak üzere her boy kullanılmıştır. Yaşlı genç, kadın erkek, zengin fakir demeden herkes statüsünü unutmuş hâlde; bol paçalardan geniş yakalara, takma kirpiklerden yüksek topuklara kadar aynı şeyleri giymeye başlamış, saçlar ve favorilerde uzamalar görülmüş, geometrik desenler ve canlı renkler giderek yaygınlaşmayı sürdürmüştür (Onur, 2004: 58).

İlk sayısı 1892’de çıkan aylık moda dergisi Vogue, yetmişlerde en hızlı büyüyen sektörün *kült yaratmak* olduğunu söylemiş ve şöyle

eklemiştir: “Bugün birçok kültün paranoyak bir yanı var. Örneğin punk kültürünün itici gücü; genç, öfkeli ve çoğunlukla işsiz olan amaçsız yığınlardan geliyor.” Bu derginin o dönemdeki sayılarına bakıldığında, gizlenmeyen insan bedeninin moda olduğu, esnek bir vücudun en temel aksesuar kabul edildiği, “vücuda yapışan dansçı kıyafetleri”, “disko elbiseleri” ve “yazlık küçük streç kıyafetlerin” popülerleştiği, özellikle 1979 yılındaki kreasyonların ana temasının “vücut” olduğu görülmektedir (Watson, 2007: 115-117).

Vogue dergisinin 1976 yılı Eylül sayısında kaleme alınan bir metin, dünyayı hızla saran moda algısını özetler niteliktedir:

“Kendinizi daha önce giydiklerinizin hepsinden daha akıllıca ve basit olan pozitif bir kostüm anarşisi içinde bulacaksınız. Siz benzersiz bir varlıksınız, dolayısıyla modayı belirlemek sizin bireysel tercihinize kalmıştır. Kuralları unutun. Onları siz icat ettiğinize göre, siz çiğneyebilirsiniz. Anarşi, bir dizi vahşi deneyin arkasından geldi: Glam rock şoku, yüksek topuklar, düşük bel etekler ve cinsel rol değişimi, yani makyaj yapan erkekler! Bu on yıllık süreç, dekorasyon ve süslemenin göğe çıkarılması ile başlayıp vücut hatlarının ortaya konmasıyla sona ermiştir” (Akt: Watson, 2007: 106).

70’li yıllarda ortaya çıkan Punk akımı kadın imajını farklı bir boyuta taşımıştır. Rengârenk boyanmış dağınık saçlar, değişik makyajlar, vücuda takılan metal aksesuarlar; bunalımı, isyanı ve asiliği simgeleyen giysiler görülmektedir (Barnard, 1996: 129). Bu dönemde

kıyafetler, örtünmenin ötesinde bir yaşam tarzını, benliği ve ideolojiyi kapsayan tercihler dizisi hâline gelmiştir.

Arık (2006: 64), yaşam tarzı (*life-style*) kavramının sosyal bilimler literatürüne 1970'lerdeki birtakım toplumsal değişimlerle girdiğini belirtmektedir. Başka bir deyişle, üzerinde kesin uzlaşma sağlanamasa da Batı toplumlarının 1970'lerin ortalarından itibaren fordist dönemin alışkanlıklarını terk ederek post-fordist döneme geçtiği ve bu dönemin temel argümanının da “yaşam tarzı” olduğu ifade edilmektedir.

Postfordizm, gerek üretim gerekse de tüketim açısından esnek bir sistem anlamına gelir. Fordist dönemde üretimdeki parçalanma, farklı ürünleri üretebilecek esnek makinelerin icadıyla yeniden bir bütün hâline gelmiştir. Bu dönemde özelleştirmeler hız kazanmış, devletin piyasadaki etkinliği durgunlaşmıştır. Üretim ve tüketimde çokuluslu yapılar ortaya çıkmış, üretimin tüm unsurları (işçiler, görevler, idare şekilleri vb.) uluslararası pazar koşullarına uygun olarak yeniden tanımlanmıştır. Dünya bir bütün olarak algılanmış, küresel bir pazar vurgusu öne çıkmıştır (Arık, 2006: 64-66). Üretim süreci, farklılaşan tüketim taleplerine göre farklılık göstermiş; fordist dönemdeki kitlesel ve büyük ölçekli üretim süreci terk edilerek, küçük ölçekli üretim sürecine geçilmiştir.

Bu dönemin dikkat çeken özelliklerinden biri de tüketimin yaygınlaştırılması, hatta kışkırtılmasıdır. Kendi tarzını yaratması istenen birey, kitle iletişim araçlarıyla mesaj bombardımanına tutularak tüketimin temel birimi hâline getirilmiştir. Tüketim

gruplarını belirlemede sınıf, cinsiyet, yaş gibi demografik özelliklerin yerini *yaşam tarzları* almıştır. Ayrıca tüketim, ihtiyaçların karşılanması ötesinde, bir kimlik ve statü göstergesi hâline gelmiştir. Fabrikalarda üretilen çeşitli ürünler orta sınıfın evlerini süslemeye başlamış, bir zamanlar sadece üst sınıfın yaşam biçimine işaret eden bazı göstergeler, orta sınıfın da yaşam tarzına eklenerek, onları da ifade etmeye başlamıştır (Dağtaş, Banu & Erdal, 2006: 15-16).

Fordizmden post-fordist döneme geçişte; kitlesel boyutta üretilen ürünlere talebin azalması, iç pazarın artan ürünlerle dolması ve yaşanan krizler (1970 Petrol Krizi) etkili olmuştur. Bu gelişmeler, kapitalist üretim anlayışında birtakım değişiklikler yapılmasını zaruri hâle getirmiştir (Arık, 2006: 64-65). Yaşanan değişimler neticesinde yalnızca belirli sınıflar için değil; sosyo-ekonomik durumu ve etnik kökeni ne olursa olsun, aynı toplum içinde yaşayan herkes için “yaşam tarzları” oluşturulmaya başlanmıştır. Böylelikle alt/orta sınıfların üst sınıfların belli başlı sınıfsal niteliklerini ve kodlarını tükettiği “taklitçi bir eğilim” ortaya çıkmıştır.

Fransız sosyolog Pierre Bourdieu'nün 1979'da yayımlanan “Ayrım” adlı kitabında, taklitçiliğin örneklerine rastlamak mümkündür. Bourdieu'nün Fransız toplumu üzerinde yaptığı gözlemlere göre (2017: 419-420); ortaokul, lise ve üniversite hocaları, ekonomik sermaye açısından kendilerinden avantajlı konumda olan serbest meslek sahiplerini taklit etmektedir. Serbest meslek sahipleri eski mobilya, İran halısı, pahalı tablo, altın takı ve yıllanmış şarap satın

alabiliyorken; bu sınıfsal kodları taklit eden öğretmenler eskitilmiş mobilya, Romen halısı, röpröduksiyon tablolar, imitasyon takılar ve köpüklü şaraplara yönelmiştir. Hâl böyle olunca, mesela İran halısı ile Romen halısı arasındaki maddi fark, sınıflar arasındaki simgesel ayrımın somut bir gösterenine dönüşmüştür.

Featherstone (1996: 141), yaşam tarzı kavramının, tüketim kültürü içinde bireyselliği, kendini ifade etmeyi ve üslupçu bir öz bilinci çağrıştırdığını öne sürmüştür. Ne var ki bir yandan “Tarzını yakala”, “Kendin ol”, “Özgün ol” gibi mesajlar verilirken, diğer yandan tarz sahibi olmanın ön koşulunun dünya insanı için ortak kodlar taşıyan belli metalara erişim olduğu düşüncesi dolaylı ya da doğrudan aktarılmaktadır. Burada bir çelişki mevcuttur. Benzer şekilde Bourdieu, kişisel tarzı, “dönemin veya sınıfın tarzından bir sapma” olarak tanımlamıştır. Ona göre kişisel tarz sadece uygunluğuyla değil, farklılığıyla da ortak tarzla ilişki içindedir (Akt: Swartz, 2018: 150).

Kapitalist sistem bireylerin giysi, makyaj, aksesuar, fiziksel özellik ve farklı deneyimler yoluyla kendilerini fark edilir kılmalarını telkin etmektedir. Böylece bireyler birbirlerine benzer tüketim alışkanlıkları edinmekte; kendileri gibi olmayan, farklı tarzlara sahip kişileri öteki olarak görmektedir. Kısacası “yaşam tarzı”, bir gruba dahil olmanın veya gruptan dışlanmanın belirleyicisi olabilmektedir (Kaymak, 2017: 65-66)

Ülken’in de ifade ettiği gibi (2015: 2-3), yaşam tarzı olgusu, farklı ve ayrıcalıklı olmak adına meta ve hizmetlere yönelmeyi içermektedir.

Genel olarak lüks lokanta/restoranlarda yiyip içme, giyime özen gösterme, en iyi şarapları ve puroları tüketme gibi pratikleri kapsar. Tarz sahibi olmak, ayrıcalıklı yerlerde yiyip içmek ve ayrıcalıklı şeylerden anlamakla eşdeğerdir. Bu duruma anavatanı Endonezya olan, Misk kedisinin dışkısından yapılan ve dünyanın en pahalı kahvesi olarak bilinen *Luwark* kahvesi örnek verilebilir. Misk kedisinin yedikten sonra dışkıladığı kahve çekirdeklerinden üretilen bu kahve, tarz sahibi insanlara hitap etmektedir. Milliyet'in haberine göre (06.11.2014), bu kahvenin Türkiye dâhil pek çok ülkeden, özellikle de sosyete çevresinden alıcıları bulunmaktadır (Akt: Ülken, 2015: 2-3).

2. 70'Lİ YILLARDA TÜRKİYE'DE MODA

Bourdieu'ye göre bir toplumdaki en temel sermaye biçimleri ekonomik, kültürel, sosyal ve simgesel sermayedir. Söz konusu Fransa ve ABD olduğunda, ekonomik sermaye en önemli sermaye biçimi iken, ikinci sırada kültürel sermaye gelir. Ancak her toplumda böyle olması gerekmez (Akt: Swartz, 2018: 216). Türkiye'deki sermaye çeşitleri irdelendiğinde ise dinsel sermayenin iktisadi çıkarları gizlemede simgesel sermaye ile yarışa girdiğini ifade etmek abartı olmaz. İnançın sadece ibadethanelerde yaşanmadığı ve dinin birçok kamusal alana sirayet ettiği Türkiye'de, yeni modalar söz konusu olduğunda sağcı ve solcuların, muhafazakâr ve laiklerin, kadın ve erkeklerin belirgin bir şekilde cepheleştiği görülmektedir.

2.1. Türkiye'nin Mini Etekle Tanışması

Mini etek dünya genelinde 1960'larda yaygınlaşmaya başlasa da etek boyu münakaşaları daha eskiye uzanır. Türk basın tarihine bakıldığında, 12 Ağustos 1953'de Cumhuriyet gazetesinin yaptığı bir haber göze çarpmaktadır. Sonraki sayfada görseli verilen haberde,

“Kadın modası bahsinde dünyaca tanınmış bir otorite olan Christian Dior ‘Etekleri kısaltıyorum’ deyince başlayan münakaşalar hâlâ dinmek, tavsamak istidadı göstermiyorlar. Bu sebeple biz de ister istemez şu ‘eksik etek’ meselesine karışmağa karar verdik” ifadeleri yer almaktadır. Spottaki *“Fransızların ortaya attıkları moda hakkında terzilerimiz ve kadınlarımız ne diyorlar?”*

sorusu, Avrupa'da ilk emarelerini veren kısa eteğin Türkiye'deki kamusal alanlarda da tartışılmaya başladığını göstermektedir.

Bütün dünyayı saran münakaşaya biz de karışıyoruz.

Kadınların eteklerini kısaltmak doğru olur mu?

Fransızların ortaya attıkları moda hakkında terzilerimiz ve kadınlarımız ne diyorlar?

Etkiler kadın için eksik etekler dendi. Bu iktidar eden kullanıldığını ve sadece elip elmadığına binaen, kasa edecek den gördük ama neyi iyelim ki kadınlar sezer peşinli bırakıyoruz. Geçen-

lerde Parisle kopan büyük bir gürültü bütün dünyaya yayıldı. Kadın modası bahsinde dünyaca tanınmış bir otorite olan Christian Dior, “Etekleri kısaltıyorum” deyince başlayan münakaşalar hâlâ da dinmek, tavsamak istidadı göstermiyorlar. Bu sebeple biz de ister istemez şu “eksik etek” meselesine karışmağa karar verdik. Christian Dior’un bu yeni kararını delişmiş gibi bütün meden-

leşmişlerde derhal benzerini gösterdi. Ve başta İngiltere Krallığı, İtalya, Amerika, Kanada, Güney Amerika, Japonya, Hindistan gibi kurucuları olan Dior’un etkileri kuzeyden kuzeyden güneyden itibaren bütün dünyaya yayılmaya başladı. Ve bütün dünya kadınlarımızın gönlüne, hâlinde gönlüne, kalbine 21 senelik hükümlerini yerleştirmişti. Bu mesele hakkında ne diyorlar? — Arkasın 24. 6. 54. 1. de —

Mübelli terzilerimiz kadın eteklerinin uzunluğu ve hacmini de sayımlık eteğin durumunu gösterirlerdir.

12 Ağustos 1953 Cumhuriyet

Haberin üst başlığı “‘Mini Etek’li kız, Beyoğlu’nu birbirine kattı” şeklinde iken; başlıkta “ÖNCE LAF SONRA DA EL ATILAR ve mini etekli kız elindekileri çapkınların başına indiriverdi” ifadesi görülmektedir. Spotta ise “Dolgun vücutluysdu. Genç ve güzeldi. Bacakları da arkadaşları arasında çok beğenilirdi. Öyleyse ‘Mini Etek’ modasına uymaması için hiçbir sebep yoktu” cümleleri yer almaktadır. Kadını elle taciz ederek suç işleyen erkeklerin haberde “tacizci” ya da “sapık” değil, “çapkın” diye nitelendirilmeleri dikkat çekicidir. Öte yandan alttaki fotoğraf açıklamasında “Mini etekli hanım, etrafını çeviren yüzlerce erkeğin önce lâfla, sonra da elle yaptıkları sarkıntılık üzerine çantasını ve elindeki paketleri birer silah gibi kullandı ve civardakilere hücum etti. Resimde, Beyoğlu caddesinin ortasındaki meydan savaşı görülüyor” ifadeleri bulunmakta, kalabalık içinde gerçekleşen peşi sıra tacizlerin okuyuculara öyküleştirilerek sunulduğu anlaşılmaktadır.

01 Kasım 1970 Saklambaç - 10 Ağustos 1971 Hürriyet

Saklambaç gazetesinde yer alan bir başka haberin başlığı, “İflâs etmekte olan bir benzinci, süper mini etekli tezgâhtarı sayesinde zengin oldu” şeklindedir. Haber metnine bakıldığında eril bir dil görülmektedir: “Benzine yapılan zam üzerine iflas durumuyla karşı karşıya kalan bir benzin satıcısı, bulduğu süper mini etekli, 18 yaşında, genç ve güzel bir süper tezgâhtara süper benzin satturmaya başlamıştır.” Gazetecinin aynı cümle içinde ikisi genç kızın görünümüyle ilgili olmak üzere üç kere “süper” sözcüğünü kullanması, tıpkı benzinci gibi gazetenin de mini eteği bir kâr (tiraj) aracına dönüştürdüğünü göstermektedir. Diğer yandan, 10 Ağustos 1971 tarihli Hürriyet’in haberinde, İstanbul’a bir günde beş gemi dolusu mini etekli kızın geldiği duyurulmuş ve turist kızların “Hiçbir yerde burada gördüğümüz yakın ilgiyi görmedik” şeklindeki sözleri aktarılmıştır.

İzmir şoförleri Mini Etekli Bond'lardan "İllallah,, dedi

Haluk USEL

● VASITALARA GÖZ AÇTIRMAYAN POLİS KIZLAR ŞİMDİ DE SESSİZLİK KAMPANYASI AÇTILAR.

İZMİR - Son günlerde İzmir trafiğine yardım etmek için trafik ekipleriyle birlikte çalışan kadın polisler İzmirli şoförlere göz açtırmamaktadır. Tüm vasıtaları durdurarak kontrol eden ve gözlemlerinden hiç bir şeyi kaçırmamaya çalışan Dişi Bond'lar bu arada şoförleri sessizliğe davet için vasıtalara "Klakson çalmayınız" yazılı kağıtlar yapıştırılmaktadır. İzmir şoförleri sıkı kontrollerden şikâyetçi olmakla beraber güzel polislerin güler yüzlüğü karşısında itiraz etmeye dilleri varmamaktadır.

Suzan Gençoğlu, Komiser Cabir Keraak'la birlikte bir özel taksiyeye "Klakson çalmayınız" etiketini yapıştırıyor.

30 Kasım 1971 Günaydın

Günaydın gazetesinin 30 Kasım 1971 tarihli haberi de “mini etek” konusunun bir tiraj aracına dönüştürüldüğüne örnektir. Bu haberin başlığı “İzmir şoförleri Mini Etekli Bond’lardan ‘İllallah’ dedi” şeklindedir. Haberin içeriğinde “Son günlerde İzmir trafiğine yardım etmek için trafik ekipleri ile birlikte çalışan kadın polisler İzmirli şoförlere göz açtırmamaktadırlar. Tüm vasıtaları durdurarak kontrol eden ve gözlerinden hiçbir şeyi kaçırmamaya çalışan Dişi Bond’lar, bu arada şoförleri sessizliğe davet için vasıtalara ‘Klakson çalmanız’ yazılı kâğıtlar yapıştırmaktadırlar” ifadeleri yer almaktadır. Haberin fotoğrafındaki kadın polis, mini etek giymemiş olmasına rağmen okuyuculara “mini etekli Bond” benzetmesiyle sunulmakta ve haber daha ilginç bir hâle sokulmaya çalışılmaktadır. 24 Şubat 1971 tarihli Saklambaç gazetesi, Samsun’da yayılan (veya yayıldığı düşünülen) bir iddiayı gündemine taşımıştır. Haberin başlığı “Mini Eteği 40 yıl önce bir Türk öğretmeni giymiş!” şeklindedir.

24 Şubat 1971 Saklambaç

Haberde Őu ifadeler yer almaktadır:

“Emekli bir memur, mini eteğin kırk yıl önce Ünyeli bir bayan öğretmen tarafından giyildiğini fotoğraflar ile ortaya koymuŐ, ‘Avrupalı modacılar yeni moda yarattık demesinler. Mini eteğin çağımızdaki öncüsü bir Türk öğretmenidir’ demiştir.”

1930 yılında, Avrupalı kadınların topuklarına kadar inen elbiseler giydiği bir dönemde, bir Türk kadınının mini etek giydiğini öne süren ve bununla gururlanan emekli memur Ziya AktaŐ haberi, mini eteğin yetmişli yıllarda taŐıdıęı simgesel anlamı göstermesi ağıından dikkate değerdir.

2.1.1. Mini Etek ve Siyaset

Gerek iktisadi gerek simgesel gerekse de dinsel sermayenin alanına giren mini etek, Türkiye’de siyasetin de dilini etkilemiŐtir.

Örneğin, 16 Ekim 1967 tarihli Hürriyet gazetesinde *“Fezlioęlu: Solculuk, mini etek modası gibi geçicidir”* başlıklı bir haber göze çarpmaktadır.

FEYZİOĞLU: "Solculuk, mini Etek modası Gibi geçicidir,,

İZMİR, (HA) — Güven Partisi Genel Başkanı Prof. Turan Feyzioğlu, İzmir, Manisa, Denizli, Burdur il ve ilçe başkanlarının katıldığı bölge toplantısında bir konuşma yapmış, sol akımların son günlerde bir hayli arttığını söylemiştir. Feyzioğlu, "Mini-etek modası veya erkeklerin kız gibi saç uzatması modası nasıl Türk milletinin büyük çoğunluğuna ulaşamıyan bir geçici moda ise, sosyalizm ve marksizmin kışkırtmaları da milliyetine, dinine, mülkiyetine ve hürriyetine bağlı Türk milletinin çoğunluğuna ulaşamayacaktır." demiştir. Feyzioğlu, sol macera heveslilerinin, Türk milletinin reddettiği bir salon modası halinde kalacağını belirtmiştir.

16 Ekim 1967 Hürriyet - 13 Mayıs 1969 Saklambaç

Haberde Güven Partisi'nin Genel Başkanı Prof. Dr. Turhan Feyzioğlu'nun "Mini etek modası veya erkeklerin kız gibi saç uzatması modası nasıl Türk milletinin büyük çoğunluğuna ulaşamıyan bir geçici moda ise, sosyalizm ve marksizmin kışkırtmaları da milliyetine, dinine, mülkiyetine ve hürriyetine bağlı Türk milletinin çoğunluğuna ulaşamayacaktır" şeklindeki beyanı yer almıştır. Diğer yandan, 13 Mayıs 1969 tarihli Saklambaç gazetesindeki habere göre, İstanbul Valisi Vefa Poyraz "Artık halk da alıştı, bacaklarına güvenen mini etek giyer" şeklinde bir açıklamada bulunmuş, kanuni bir sakıncası olmadığı takdirde hiçbir vatandaşın hürriyetinin kısıtlanamayacağını vurgulamıştır.

Görüldüğü gibi, mini etek bir giysi parçası olmaktan öteye geçmiş, siyasetçiler veya devlet yetkilileri tarafından simgesel bir şiddet

aracına dönüştürülmüştür. Bunun bir başka çarpıcı örneğini 22 Nisan 1972 tarihli Hürriyet gazetesinde görmek mümkündür.

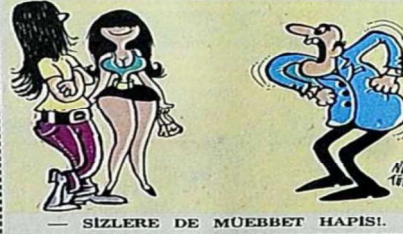

MİLLET Meclisi Başkanlığına, son yılların en ilginç kanun teklifini veren Adıyaman Milletvekili Mehmet Zeki Adıyaman, gençlerin, "L" şeklinde acayip bhyıklar bıraktıklarını söylüyor. (FOTO: HA - Hüseyin EZER - ANKARA)

FAVORİYE SAVAŞ AÇAN MİLLETVEKİLİ KONUŞTU:

Hele mini etek kalksın siz o zaman Türkiye'yi görün

ANKARA, (Hürriyet) — Uzun saç ve favori bırakanlarla mini etek giyenlerin hapsedilmelerini ve para cezasına çarptırılmalarını Geçiren bir kanun teklifini Millet Meclisi Başkanlığına veren Adıyaman AP Milletvekili Mehmet Zeki Adıyaman "Hele şu teklifim kanunlaşsın Türkiye, bu pis modadan kurtulacak", demiştir. Adıyaman'ın "Ufak - tefek.. milletvekili, kanun teklifinin uzun saç ve favori bırakan erkeklerle, mini etek giyen kadınlara birer ay hapis ve 150'er lira para cezası ile tecziyesini öngördüğünü bildirmiş. "Bu kanun teklifinden özellikle eşim çok memnun kaldı. İnsanların sayılı sokakları vardır. İnsanlar boş bırakılırsa bu sayılı sokaklara saparlar... diye konuşmuştur. Ailesinde "Pederşahi bir terbiye sistemi", olduğunu bildiren Adıyaman Milletvekili, şbesinin de, kendisini böyle bir kanun teklifi vermesi için serladıklarını öne sürmüştü. (Devamı Sa. 7, Sü 3 de)

— SIZLERE DE MÜEBBET HAPİSİ!

22 Nisan 1972 Hürriyet

Habere göre Adalet Partisi Adıyaman Milletvekili Mehmet Zeki Adıyaman, TBMM'ye sunduğu kanun teklifiyle, uzun saç ve favori bırakanlarla mini etek giyenlerin hapsedilmelerini ve para cezasına çarptırılmalarını istemiştir. "Hele şu teklifim kanunlaşsın, Türkiye bu pis modadan kurtulacak" diyen Adıyaman, uzun saç ve favori bırakan erkeklerle mini etek giyen kadınların birer ay hapis ve 150'şer lira para cezası ile tecziyesini öngördüğünü bildirmiş, "Bu kanun

teklifimden özellikle eşim çok memnun kaldı. İnsanların zayıf noktaları vardır. İnsanlar başıboş bırakılırsa bu zayıf noktalara saparlar” diye konuşmuştur.

Benzer bir şekilde, MSP Konya Milletvekili Necmettin Erbakan’ın mini eteğe karşı çıkması, Hürriyet tarafından 06 Ekim 1973 tarihinde haberleştirilmiştir.

MODA, MODADIR : Üstün saati giyimine ve giyimlerine ödediği özen, bütüne geldiğinde eninde olsa da kollarında bulunanlar da aynı son fransız modasını, vaktinde başka özen MSP Konya Milletvekili Necmettin Erbakan, bu dikkatli yerde halkın beğenmediği bir paralı pantolonu da çıkıyor Pantolonun sağcasına gelişmiş barkorin dikkatini çektir. (Foto: HÜRRIYET)

NECMETTİN Erbakan dün de Denizli, İsparta ve Gaziantep'te aynı amaçla son moda olan mini eteğe karşı halkın beğenmediği.

Mini eteğe karşı çıkan Erbakan son moda giyiniyor

Celâlettin ÇETİN
SPARTA, (HA) — Her ettiği yerde onun seçtiği giyimine, kuşamına ve mini etekli kıtalara çatanları, son modaya uygun geniş saçı pantolon giyen ve bu kuşakla halkın karşısına çıkıp konuşan MSP Konya Milletvekili Necmettin Erbakan, dün Denizli, Denizli, İsparta'da Türkiye'yi doğru yolda kullandıklarını söylemişlerdir.
Erbakan dün Denizli'de yaptığı konuşmada gene aynı soru üzerine şu yanıtı vermiştir: — “Genclerimiz saçlarını kestirmişler. 19. 20. 4. 10.”

06 Ekim 1973 Hürriyet

Hürriyet'in haberinde,

“Her gittiği yerde uzun saçlı gençlere, kıyafetlerine ve mini etekli kızlara çatarken, son modaya uygun geniş paçalı pantolon giyen ve bu kıyafetiyle halkın karşısına çıkıp konuşan MSP Konya Milletvekili Necmettin Erbakan dün Nazilli, Denizli ve Isparta'da Türkiye'yi doğru yola kendilerinin sokacağını bildirmiştir”

ifadesi yer almaktadır. Haberin eleştirel bir dille yazıldığı, moda akımlara karşıt bir duruş sergileyen Erbakan'ın son modaya uygun giyinmesindeki tezatlığın vurgulandığı anlaşılmaktadır.

Görüldüğü üzere, yetmişli yıllarda giyim tarzları, saç şekilleri, kısacası moda, simgesel bir çatışma ortamının argümanları haline gelmişlerdir. İktisadi çıkarlarını gizlemek isteyen, burjuva sınıfına mensup siyasetçiler ve milletvekilleri; mini etek meselesine dair açıklamalar yaparak bir safta yer almışlardır. Mini etek simgesel bir sermaye unsuruna dönüşmüştür. Pierre Bourdieu'ye göre simgesel sermaye, inkâr edilmiş sermayedir; temelinde yatan ve derinden bağlı olduğu 'çıkarlı' ilişkilerin üzerini örterek onlara meşruiyet kazandırır (Akt: Swartz, 2018: 67).

05 Ekim 1973 Hürriyet

Türkiye’de mini etek tartışmalarının ayyuka çıkması üzerine Millî Eğitim Bakanlığı tamim yayınlamış ve bu tamim Hürriyet gazetesi tarafından haber yapılmıştır. Haberin ilk paragrafı şu şekildedir: “*Millî Eğitim Bakanlığı Türkiye’deki bütün ortaokul ve liselere bir genelge göndererek kız öğrencilerin tırnaklarını boyamalarını, maxi veya mini eteklik giymelerini, dikkat çekecek şekilde makyaj yapmalarını yasaklamıştır. Aynı şekilde erkek öğrencilerin de fazla saç uzatmamalarını, favori bırakmamalarını, temiz elbiselerle okula gelmelerini istemiştir.*”

2.1.2. Mini, Midi ve Maksi

Altmışlı yıllarda Avrupa’da etek boylarını ifade etmek için kullanılmaya başlayan “mini”, “midi” ve “maksî” sözcükleri, Türk basınında da yankı uyandırmıştır.

01 Mart 1971 Hürriyet

Hürriyet gazetesi, 01 Mart 1971 tarihinde “İzmir’de otobüsler ve trolleybüsler de modaya uydular” başlığıyla bir haber yayımlamıştır. Haberin içeriği şu şekildedir: “İzmir Belediye Başkanı Osman Kibar, belediyede çalışan memurlerin maksî, midi ve mini etek giymelerini şiddetle yasaklarken, vatandaşın hizmeti için koydurduğu vasıtalarda modayı yakından takip etmektedir. İzmir Belediyesi’nin hizmete koyduğu otobüs ve trolleybüsler maksî, midi ve mini modasına uygun olarak üç ayrı büyüklüktedir.” Haberin son bölümünde ise, Osman Kibar’ın şu açıklamasına yer verilmiştir: “Beni kızdırmasınlar, bundan böyle otobüs ve trolleybüslerde bir de son günlerin modası ‘mini şort’u uygulamak üzere vasıta imal ettirebilirim. Her mevzuda olduğu gibi bu konuda da İzmir tek ve önderdir.” Haberden anlaşılacağı üzere Osman Kibar, yaptığı icraatları dönemin moda

tabirleriyle anlatarak simgesel iktidarını güçlendirmeye çalışmış, bu şekilde Hürriyet'in haberine konu olmuştur. Bourdieu'nün belirttiği gibi simgesel iktidar, hem tahakküm kuranın hem de tahakküme uğrayanın rızasını sağlayan bir meşrulaştırma gücüdür (Akt: Swartz, 2018: 129).

Saklambaç gazetesine ait bir haberde ise “mini”, “midi” ve “maksî” sözcüklerinin, bir bakkal tarafından yumurta satışında, yani ticari bir amaçla kullanıldığı bilgisi okurlara aktarılmaktadır.

21 Mart 1971 Saklambaç

Bu dönemde Türk basınına yansıyan bir başka moda, “Dışı maksî içi aksi”dir. 17 Mayıs 1970 tarihli Saklambaç gazetesinde “DİŞİ MAKSİ İÇİ AKSİ MODASI ŞİMDİ DE TÜRKİYE'YE SIÇRADI” şeklinde bir başlık görülmektedir. Haber şöyledir: “Avrupa’da yaz mevsiminin yaklaşması dolayısı ile başlayan ‘Dışı maksî, içi aksi’ modası hemen Türkiye’ye de sıçramıştır. Beyaz perdenin genç vamp yıldızlarından

NESRİN NUR'un öncülük ettiği bu modada maksi bir mantonun altında bikini mayo bulunmaktadır.”

17 Mayıs 1970 Saklambaç - 25 Şubat 1971 Saklambaç

25 Şubat 1971 tarihli Saklambaç gazetesinde ise “*MİNİ MİDİ MAKSi ve MİNİ ŞORT'tan sonra GÖBEK TEŞHİR modası başlıyor*” şeklinde bir başlık görülmektedir. Bu habere göre Hollandalı bazı tanınmış modacılar, “*Hanımlar maksi, midi ve süper mini kıyafetlerden bıktıkları için artık üzerine pek düşmemeğe başlamışlardır... Yüzde itibariyle hanımların göbekleri güzel olduğu için, bu güzel yönlerini hiçbir hanım teşhir etmekten çekinmeyecektir*” cümleleriyle göbek teşhir modasını müjdelemiştir. Günümüze bakıldığında, göbeği açıkta bırakan giysilerin hâlen tercih edildiği görülmektedir.

Yetmişli yılların moda haberlerinde “teşhir” sözcüğünün kullanımı dikkat çekicidir. Kadınların mini etek, mini şort, bikini giymesi, göbeğini açması vs. sıkça “teşhir etmek” ifadesiyle aktarılmaktadır.

Ancak bu ifade ahlaki bir eleştiri içermemekte, günümüzdeki anlamına göre daha olumlu kullanılmaktadır. Bir başka deyişle, günümüzde “teşhir” sözcüğü kadınlar ve moda söz konusu olduğunda çok fazla tercih edilmezken, o dönemin haber metinlerinde oldukça yaygındır.

2.2. Türkiye'nin Üniseks Modasıyla Tanışması

Giysilerde cinsiyet ayrımı götmeme modası, yetmişli yılların başında Türk basınının gündemini meşgul etmeye başlamıştır. Bu dönemde erkeklerin küpe takması, saç uzatması, saç boyatması, hatta bigudi kullanması, kürk giymesi, göbeğini açıkta bırakması medya metinlerinde sıkça tartışılırken; kadınların maskülen bir giyim tarzı benimsemesi eşit derecede ilgi görmemiştir. Bu dönemde gündeme gelen bir diğer husus çıplaklıktır. Ülkemize yurt dışından geldiği vurgulanan çıplaklık modası, Türk basını tarafından zaman zaman şaşkınlık içeren bir üslupla haberleştirilmiştir.

Örneğin, 16 Şubat 1971 tarihli Saklambaç gazetesinde “*Şarkıcı Adnan Pekak, göbeğine nazar boncuğu takıp sahneye çıktı*” başlıklı bir haber yayımlanmıştır. Şarkıcının fotoğrafının hemen üstünde “*Erkek kadın ayırt edilemez oldu artık*” yazmaktadır. Metnin içeriğinde ise “*ZEKİ MÜREN'in minisinden sonra şarkıcı ADNAN PEKAK da göbeğine nazar boncuğu takıp sahneye çıkarak yeni bir moda yaratmıştır. Sahnelerde erkek ve kadın sanatçıların artık ayırt edilmez hâle geldiği şu zamanlarda göbeğine nazar boncuğu takıp şarkı söyleyen ADNAN*

PEKAK'ı bazı erkek seyirciler alkışlamışlar, bazıları ise yuhalamışlardır...” ifadeleri yer almaktadır.

16 Şubat 1971 Saklambaç

Adnan Pekak haberinde bahsi geçen Zeki Müren, üç sene sonra Hürriyet gazetesinde aşağıdaki haberle sunulmuştur.

BOYU 2 METRE 4 SANTİMİ BULDU : Eskimeden kendisini yenileyen sanatçı Zeki Müren, son konserlerinde de sahneye "Uzay Modası" nı getirdi. Ayağındaki çizme ile boyu tam 2 metre 4 santimi bulan Türk müziğinin taçlı kralı Müren, programının son şarkısını "Ayda yürüyen prens" kostümünde okuyor. (Fotoğraf: HÜRRIYET)

"AYDA YÜRÜYEN PRENS,, KOSTÜMÜYLE Zeki Müren sahneye uzay modası getirdi

Necmi ONUR

HUKÜMET kurulmadı mı? Hayat ne zamana sarsılacak? Bu gündüğün sonu nereye varacak? Anıhtar kimin elinde? Seçim mi, geçim mi?

Bir kavram mensuri dudaklarda dolaştıran bu soruların her birine, aynı lütfen, bir sanat dünyasından yanık

08 Ocak 1974 Hürriyet

"Zeki Müren sahneye uzay modası getirdi" başlığıyla verilen haberin fotoğrafında, Müren'in mini etek ve yüksek topuklu ayakkabılarla konsere çıktığı görülmektedir. Haber metni şöyledir:

"Eskimeden kendisini yenileyen sanatçı Zeki Müren, son konserlerinde de sahneye 'Uzay Modası' nı getirdi. Ayağındaki çizme ile boyu tam 2 metre 4 santimi bulan Türk müziğinin taçlı kralı Müren, programının son şarkısını 'Ayda yürüyen prens' kostümünde okuyor."

19 Ocak 1970 Günaydın - 19 Haziran 1971 Hürriyet

19 Ocak 1970 tarihli Günaydın gazetesinde, yabancı uyruklu yarı çıplak bir çift görülmektedir. “*Soyunmak ayıplığını kaybetti, giyinmek hayret verici oluyor*” başlığıyla verilen bu haberin spotunda,

“Geçtiğimiz 1969 yılı yeni yıla bir miras bıraktı: Çıplaklık modası. Dünyada bu moda öyle yaygın bir hâle geldi ki birbirinden açık seçik elbiseler görünce bunu rezalet sayanlar artık alıştılar, ayıbı unuttular ve hatta giyinik bir genç gördüklerinde hayretle bakıyorlar ‘Böyleleri kalabilmiş mi?’ diye...”

Sol alt köşedeki fotoğrafın açıklamasında ise şu satırlar yer almaktadır: “*İşte gençler şimdi birbirlerinin modeli elbiseleri kadın erkek ayırt etmeden giyiyorlar. Adı da UNİSEKS MODASI.*”

Hürriyet gazetesinin 19 Haziran 1971 tarihli haberinde ise, üniseks giyinen hippy bir çiftin fotoğrafı görülmektedir. “*Hippiler Üniseks modasını İstanbul’a yayıyorlar*” başlığıyla çıkan bu haberin içeriği şu şekildedir: “*Karısı Julie ile aynı kıyafeti giyen ve saçını da o şekilde uzatan modacı Michel Weber, ‘Üniseks en rahat kıyafet şeklindedir. Artık kadın ve erkek aynı haklara sahip olduğu gibi aynı kıyafeti de giyebilirler’ demiştir.*”

Uzun saç modası yüzünden erkek berberleri daha çok yolunu buluyor

Asterden izini gelmişti

Perakayı kalısına kondurttu

Yine kızlardan püsmü alacak

Bunun derdi saçının renginde

Erkekler de saç kurutur

Rıpdilfer de takıldı

Küpe erkekler arasında da moda oldu

Avrupalı gençler artık yukarıdaki fotoğrafta görüldüğü gibi kulaklarına elmas ya da pirlanta küpe takacaklar ...

İNGİLİZ HAVA YOLLARI VE PARİSİN ÜNLÜ AMBASSOR OTELİ YÖNETİCİLERİ ERKEK PERİSONELİN TEK KULAKLARINDA KÜPE İLE ÇALIŞMALARINA KARAR VERDİLER ..

PARİS (Özel) -Avrupalı genç erkekler arasında bozlaşa küpe takmak moda haline geldi. Bu moda -nın öncülüğünü de , büyük şirketler yapıyor.Örneğin İngiliz Hava Yolları, u -çaklarında çalışan erkek perisonelin bundan böyle, tek kulaklarına küpe takmalarına karar verdi. Paris'te ünlü Ambassador otelinde ise garsonlar müğlicilere, kulaklarına küpe olduğu halde servis yapıyorlar.

Sipariş veriyorlar
Tanınmış İngiliz er -kek mücevheratci Jan Lawrence, küpe modasının çok tutulacağını, daha giyimli -den birçok erkek müşteri-

sinin pirlanta ve elmas küpe sipariş ettiğini söyledi. Bu moda , doktorların da ilgine yaradı. Küpağın deidirmek isteyen er -kekler, doktorlara olduk -ça yüklü para ödemek so -rundunda kalıyorlar.

Yavuz Sultan Selim
ittin ettiği gıda otulu Osmanlı padişahı Yavuz Sultan Selim de tek kulağına inci küpe takıyor ve o de -vride küpe modasının ön -cülüğünü yapıyordu. Şimdi, Avrupa'daki birçok ünlü kıyımacı, erkek müğliceri -sinele kulaklar, içta erke -nal küpeler yapabilmek a -masıyla harıl harıl çalış -ıyorlar.

07 Ağustos 1973 Okey Gazetesi - 12 Ağustos 1977 Günaydın

07 Ağustos 1973 tarihli Okey gazetesinde “*Uzun saç modası yüzünden erkek berberleri daha çok yolunu buluyor*” başlıklı bir haber yer almaktadır. Haberde iki erkeğin berberde geçirdikleri büyük

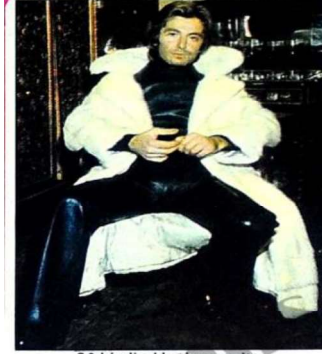
dönüşüm, öyküleştirilerek okurlara sunulmaktadır. Erkeklerden birisi askerden izinli gelmiştir:

“Askerden izinli gelir gelmez hemen kendini berbere attı. Saçları kısacıktı. Kızlar onu hep uzun saçlı olarak çakıyordu. Piyasaya çıkmadan önce berberden en kralından bir peruka satın aldı. Berberlerde artık kadın-erkek diye bir ayırım yok. Hepsi peruka satıyor, saç boyuyor. Bizim izinli, bir ton para verdiği perukasını aynanın karşısına geçip büyük bir ihtimamla kafasına kondurttu. Şimdi çavuşu bile görse onu tanıyamazdı. Eski kızlarından yine pasını alacaktı. Zaten bu uzun saç modası erkek berberlerinin işine iyiden iyiye yaradı. Şimdi eskisinden daha çok yollarını buluyorlar.”

Diğer erkek ise saçının rengini değiştirme derdindedir:

“Sıradaki ikinci delikanlının derdi, saçlarının rengindeydi. Saçını moda ya uyduracaktı. Rengini biraz koyulaştırmak istiyordu. Berberle birlikte renk üzerinde anlaştılar. Saçı hemen boyanmağa başladı. Saçı boyanıp yıkandıktan sonra perma yapılması için kuruması lâzım. Delikanlı bu ıstıraba fiyakası tamamlansın diye seve seve katlandı. Bütün bunlar da haybeye değil, takır takır parayla oluyor. Saçı kurduktan sonra öyle kalacak değil ya... Hemen bigudiler takıldı. Berber bu saçlara kıyak bir şekil vermek için marifetini göstermeğe başladı. Eğer saç kısa olsaydı hiçbir numara yapamazdı.”

12 Ağustos 1977 tarihli Günaydın gazetesinde “Küpe erkekler arasında da moda oldu” başlığı görülmektedir. Avrupalı erkeklerin artık elmas ya da pırlanta küpe takmaya başladığını duyuran bu haber şu satırlarla sona ermektedir: “Bilindiği gibi ünlü Osmanlı padişahı Yavuz Sultan Selim de tek kulağına inci küpe takıyor ve o devirde küpe modasının öncülüğünü yapıyordu. Şimdi, Avrupa’daki birçok ünlü kuyumcu, erkek müşterisinin kulakları için orijinal küpeler yapabilmek amacıyla harıl harıl çalışıyorlar.”

34 bin liralık vizon palto

Hanımın rüyalarına giren vizon kürkten erkek paltosu da yapıyor. Haldun Güvan'ın sırtındaki vizon 34 bin lira ..

Tilki postundan ceket

Tilki postundan yapılmış bir erkek ceketi. Tabii renklerin dik-katı çektiği kürk cekette düğme yerine fermuar kullanılıyor.

Kürk modası erkek giyimine sıçradı

BUGÜN ERKEK GİYİMİNDE BELLİ BAŞLI YER TUTAN TILKI POSTUNDAN YAPILAN CEKET, VIZON KÜRKÜNDEN PALTOLARLA KADINLARLA YARIŞA GİRDİ. BU YARIŞI HALDUN GÜVAN YAPILIYOR.

Erkek giyiminde en değerli yeri tutan kürk, artık erkek giyiminde de belli başlı unsuru haline gelmiştir. Kumaş giyeceklerin yerini deri ve kürklerin almaya baş-

laması, Türkiye'ye bu alanda da bir gelir sağlama imkânı yaratmıştır. Türk erkek mankeni Haldun Güvan erkek giyiminde yer alan kürkleri tanıtmak üzere, bir firma adına Avrupa yolculuğuna çıkmıştır.

Erkek modasına giren kürkler arasında tilki postundan yapılmış makiye palto ve ceket, kadınların rüyalarını süsleyen vizon kürkleri palto deri mini ceket ve siyama sarı pantolon ile siyah ceket ve pantolon önemli yer tutmaktadır.

22 Ocak 1973 Saklambaç

Üniseks modasının bir diğer örneği, erkekler için üretilen kürk paltodur. Yetmişli yıllara kadar kadınların kullandığı vizon kürk ve tilki postu, üniseks modasının ortaya çıkışıyla birlikte erkek paltosu üretiminde de kullanılmaya başlamıştır. Keza 22 Ocak 1973 tarihli Saklambaç gazetesinin “Kürk modası erkek giyimine sıçradı” başlıklı haberinde, 34 bin lira ederinde bir vizon palto ve tilki postundan bir ceket tanıtımı yapılmaktadır. Erkek manken Haldun Güvan’ın giyip sunduğu bu giysilerin sosyete ve burjuva sınıfına hitap ettiği açıktır.

2.3. Türkiye'nin Tesettür Modasıyla Tanışması

Yetmişli yıllar, moda açısından hem dünyada hem de Türkiye'de renkli ve hareketli geçse de söz konusu başörtüsü olduğunda bazı tabuların olduğu görülmektedir. Söz gelimi, bu döneme ait bir tesettür defilesi veya İslami moda dergisi kayda geçmemiştir. Seksenli yıllarda bile tesettür reklâmları, kadın vücudunu andıran elle çizilmiş resimler üzerinden sunulmuştur. Bir baş ve gövdeden ibaret olan bu resimlerde kadınların yüzleri çizilmemiştir. 90'lı yıllarla beraber bu durum değişmeye başlamış ve ilk tesettür katalogları hazırlanmıştır. (Barbarosoğlu, 2015: 118–121). İlk tesettür defilesi ise 1992 yılında Bayezit President Otel'de Tekbir Giyim tarafından yapılmıştır. Defile Türkiye'de ve dünyada ilk olması nedeniyle Avrupa medyasının yakın ilgisine sebep olmuştur. Öte yandan, ilk İslami moda dergisi 2011 yılının Haziran ayında yayımlanmaya başlayan Ala Dergisi'dir. Bu dergi, alanında ilk olması sebebiyle uluslararası yankı uyandırmış; bir ara Almanya, Belçika, Hollanda, Fransa ve İsveç'te de satılmıştır (Oğhan, 2012). Özetle, tesettür modasıyla ilgili tabular ancak 90'lı yıllarda kayda değer ölçüde kırılabilmiştir.

06 Eylül 1977 tarihli Günaydın gazetesinin "*Başörtüsü ve türban bu kış moda olacak!*" başlıklı haberi incelemeye değer niteliktedir. Haberin fotoğrafında, kırmızı ruju ve göz farı belirgin olmak üzere makyajlı bir kadın bulunmaktadır. Kadının başında geleneksel motiflerle süslü kırmızı bir başörtüsü vardır. Başörtüsü, kadının alnını tamamen kapatmaktadır. Alttaki küçük fotoğraflarda ise yine aynı mankenin başörtüsünü farklı şekillerde bağladığı görülmektedir.

Nitekim “*Türban böyle de bağlanır*” alt başlığından anlaşılacağı üzere, haberin ikinci konusu türban bağlama şekilleridir.

GÜNAYDIN
GENÇLİK

Geçtiğimiz yıllarda bayanların süsleyen başlarını şapka ve berelerin bu yıl pabucu dama atıldı

Başörtüsü ve türban bu kış moda olacak !

Türban, bir devre imzasını atmış giysi. Anneanneleri - miz, babaannelerimiz devrinden kalma giysilerin yeniden moda olduğu bağlanılarda türban da genellikle genç kızların başında görülüyor. Düz kumaştan, tek renkli, çok renkli, çevresi dantelli, işlemeli, yazmalı birçok çeşidi, bir çiçek gibi kızların başını süslüyor. Modacılar yaz aylarında genellikle akşamüzeri başa takılan bu örtülerin kış aylarında da moda olmaya devam edeceğini söylüyorlar. Modacılar bayanların türbandan başka, şapka, bere yerine desenli başörtülere ilgi göstermelerini de söylüyor. Yapımcılar, daha şimdiden kolları sıvayıp renkli renkli ve türban yapmaya başlatılar.

Türban böyle de bağlanır

Bir başörtüsü türban çeşitli bağlama şekilleri vardır. Bunların içinde en güzel görünen bir başörtüsü şekli sizlere sunuyoruz.

1- Kıvrıma örtü karelikte, iki ucundan kıvrılarak üçgen şekline getirilir. Üzen kısmı alın üzerine konulmuş, iki uç emenden bir tek düğümle bağlanır.

2- Başın ucunda kalan iki kısım ve üçgenin ortası, parmakla çevrilierek bükülür. Şimdi, elimizde üç tane bükülmüş uç vardır. Bunlar saç geçirir gibi örtülür.

3- Türbanın arka kısmı saç örgü şeklinde bırakıldığı gibi, örgü tam bir daire şekline getirilip topuz görünümünde de toparlanabilir. Ucu ise güzel bir iğne ile tuturu- labilir.

Gençlik her geçen gün yeni bir eğilimlik, bir moda peşinde. Ancak lüks yerine de her çok ucuz, kullanışlı ve rahat giysileri tercih ediyor. Bu yıl da başörtü ve türbanın moda olacağı biliniyor. Bayanlar bu tür giysileri rahatlık açısından da tercih ediyor

06 Eylül 1977 Günaydın

Haberin ilk paragrafı şu şekildedir:

“Türban... Bir devre imzasını atmış giysi... Anneannelerimiz, babaannelerimiz devrinden kalma giysilerin yeniden moda olduğu bugünlerde türban da genellikle genç kızların başında görülüyor. Düz kumaştan, tek renkli, çok renkli, çevresi dantelli, işlemeli, yazmalı birçok çeşidi, bir çiçek gibi kızların başını süslüyor. Modacılar yaz aylarında genellikle akşamüzeri başa takılan bu örtülerin kış aylarında da moda olmaya devam

edeceğini söylüyorlar. Modacılar bayanların türbandan başka; şapka, bere yerine desenli başörtülere ilgi göstereceklerini de söylüyor. Yapımcılar, daha şimdiden kolları sıvayıp rengârenk başörtü ve türban yapmaya başladılar.”

“Türban böyle de bağlanır” alt başlığında ise şu ifadeler yer almaktadır:

“Başa bağlanan türbanın çeşitli bağlanış şekilleri vardır. Bunların içinde göze güzel görünen bir bağlanış şeklini sizlere sunuyoruz. 1- Açılmış örtü karşılıklı, iki ucundan kıvrılarak üçgen şekline getirilir. Uzun kısmı alnın üzerine konulup, iki uç enseden bir tek düğümle bağlanır. 2- Bağın ucunda kalan iki kısım ve üçgenin orta ucu, parmakla çevrilerek bükülür. Şimdi elimizde üç tane bükülmüş uç vardır. Bunlar saç örülür gibi örülür. 3- Türbanın arka kısmı saç örgü şeklinde bırakıldığı gibi, örgü tam bir daire şeklinde çevrilip topuz görünümünde de toparlanabilir. Ucu ise güzel bir iğne ile tutturulabilir.”

Haberde “başörtüsü” veya “türban”, İslam inancının bir gereği olarak değil, retro modasının bir parçası olarak sunulmaktadır. Dolayısıyla gazete, muhafazakâr veya batılı ayırt etmeksizin tüm kadınlara seslenmekte, şapka ve berelerin yerini türbanın alacağını iddia etmektedir. Türbanın, dinsel bağlamından kopartılarak sadece bir aksesuar olarak sunulması dikkat çekicidir.

2.4. Yetmişli Yılların Diğer Akımları

İdeolojik çatışmalarının yoğun bir şekilde yaşandığı, öğrenci cinayetlerinin işlendiği, Ecevit ve Demirel gibi siyasetçilerin ikonik birer figüre dönüştüğü yetmişli yıllarda, dönem dönem moda ile siyaset birbirine girmiş, üstünde siyasi parti amblemi olan birçok kibrit kutusu, eşarp, fular, şapka, havlu, entari vs. üretilmiştir. Hatta

03 Haziran 1977 tarihli Hürriyet gazetesinde, Adalet Partisi'nin kır atı ile Cumhuriyet Halk Partisi'nin altı okunun bikinileri süslemeye başladığı bilgisi verilmektedir.

03 Haziran 1977 Hürriyet

“Siyaset modası” başlığıyla yayımlanan bu haberin tam metni şu şekildedir:

“Seçimin arifesinde, liderler kendilerine biraz daha fazla oy toplamaya çalışırken, bayanlar da gönül verdikleri partilerin amblemlerini mayolarına işledi. Yıllar önce Amerika ve İngiltere'de uygulanan bir moda şimdi de yurdumuza sıçradı. AP'nin 'Kır at'ı ile CHP'nin '6 Ok'u' şimdi mayoları süslüyor. Bu seçimde her şey daha bir anlamlı, daha bir görkemli oldu. Partiler seçmenlerini biraz daha kendilerine çekebilmek için kibrit kutusu, eşarp, fular, havlu, şapka ve entarileri amblemleri ile süslerken, şimdi de avuç içi kadar mayolarda kır at ve 6 ok var. Bu yaz plajlarda mayolardaki desenlerin çoğunluğunu da

AP ve CHP yanlısı amblemler teşkil edecek. Haziran ayının kızgın güneşiyle bayanlar serinlemek için koştukları deniz kıyılarında Kır at'lı ve 6 ok'lu mayolarını giyiyor (Foto: hha – Hamdi UNCU).”

Siyasi partiler kâr amacı güden yapılar olmasalar da gerek kuruluş süreçleri gerekse parlamentodaki mevcudiyetleri güçlü bir iktisadi sermayeden beslenmektedir. Belli bir eşiği aştıktan sonra iktidar mücadelesi vermeleri ve ülkeyi yönetmeleri umulan siyasi partiler, meşruiyetlerini güçlendirmek adına ekonomik çıkarlarını inkâr etme yoluna giderler. Bu inkârın en yaygın yollarından birisi, kitle iletişim araçları ile “toplumun bağrından kopulduğu ve milletle bir bütün olduğu” mesajını vermektir. Bunu gerçekleştirmek için simgesel şiddetin somut örneklerinden biri olan parti amblemlerini halka özümsetmeye çalışırlar. Benzer bir düşünce ile Bourdieu, kâr amacı gütmeyen sektörlerdeki genişlemenin “ekonomik sermayenin simgesel sermayeye dönüştürülmesinden” kaynaklandığını savunur. Bu şekilde hâkim gruplar, faaliyetlerine kamu nezdinde bir itibar kazandırmış olurlar (Akt: Swartz, 2018: 132).

Eşarp, fular, havlu, şapka, entari ve bikinilere parti amblemi eklenmesi, siyasi partilerin simgesel sermayelerini güçlendirmek adına “modanın devrimci gücünden” yararlandıklarını göstermektedir. Yetmişli yıllarda moda, Vogue dergisinin tabiriyle kayda değer derecede “anarşi” barındırmaktadır. Çıplaklığın öne çıktığı, esnek bir vücudun en temel aksesuar sayıldığı bu dönemde, yaygınlaşan bir başka akım “teneke modası”dır. 07 Şubat 1970 tarihli Günaydın gazetesi, teneke modasının Avrupa’dan Türkiye’ye geldiğini

duyurmaktadır. Haberin fotoğrafında zincir askılı teneke sutyeni ve külotuyla poz veren Nesrin Nur görülmektedir. Nesrin Nur, 1971 yapımı “*Battal Gazi Destanı*”, 1972 yapımı “*Karaoğlan Geliyor: Cengiz Han'ın Hazineleri*” gibi filmlerin yan rollerinde oynamış, Yeşilçam’ın genç aktrislerinden biridir.

07 Şubat 1970 Günaydın

“*Teneke modası Türkiye'ye de geldi*” başlığıyla verilen haberin içeriği şu şekildedir:

“Teneke modasının öncülüğünü memleketimizde Yeşilçam’ın yenilerinden Nesrin Nur yapıyor. Son aylarda Türkiye’de geçerli olan ‘Maksi etek’ modasına özel olarak hazırlattığı tenekeden yapılmış mini elbiseyle karşı çıkan Nur, ‘Bacakları güzel olmayanlar maksi etek giyer. Benim bu konuda Allah’a şükür bir korkum yok. Tanrının bildiğini kuldan saklamam. Bacak bunlar, soba borusu değil’ demektedir. Nesrin Nur’un özel olarak hazırlattığı elbisenin sutyeninin askısı zincirden

yapılmıştır. Çok yakında bu elbisesiyle sokağa çıkacağını söyleyen teneke modasının Türkiye'deki öncüsünün tek sıkıntısı, teneke eteği giydiği zaman oturmakta zorluk çekmesidir.”

31 Ocak 1971 Saklambaç

31 Ocak 1971 tarihli Saklambaç gazetesinde, “KADINLAR ŞİMDİ DE VÜCUD VE TIRNAKLARINI ‘RENGÂRENK’ BOYAMAYA MERAK SARDILAR” başlıklı bir haber görülmektedir. Haberde film aktrisi ve striptizci Selen Batıkan’ın yeni bir moda yaratma yoluna gittiği, iki elinin on parmağını değişik renklere boyadığı anlatılmaktadır. Her parmağını başka bir renk oje ile boyayan sanatçı “Bu benim kendi buluşum. Böylece eller ve ayaklar daha cazip ve daha tahrikkâr gözükmektedir” demiştir. Ayrıca haber fotoğraflarının üst kısmında, modanın bir “çılgınlık” olarak tanımlandığı görülmektedir.

11 Mart 1971 Saklambaç

11 Mart 1971 tarihli Saklambaç gazetesinde “*Ayak bileğine saat takma modası İstanbul'da da esmeğe başladı*” başlıklı bir haber görülmektedir. Habere göre ismi verilmeyen bir modacı “*Bu yeni modadan bilhassa erkekler memnun olacaklar. Zira saat kaç diye sordukları zaman genç kızlar ayaklarını havaya kaldırıp saati göstererek bu soruyu cevaplandırıyorlar*” demiştir.

Bu dönemde Türk basının gündemine gelen bir başka moda takma bendir. Marilyn Monroe, Türkan Şoray vb. ikonik kişilerin yüzlerindeki benlerden esinlenilerek başlatılan bu akım, kısa bir sürede Türk basınına yansımıştır. 24 Eylül 1973 tarihli Hürriyet gazetesinde yayımlanan “*Takma ben moda oldu*” başlıklı haberde bu durumu görmek mümkündür.

HANIMLAR kalbine derinlikle bir işin karırdamıyorlar, geçen yıl da tekne, el mekme ve... fakat, yine moda kılıfları ne derene gelebilir...

TAKMA SAC, TAKMA KIRPIK VE YAPMA ÇİLDEN SONRA...

TAKMA BEN MODA OLDU

KADINLARın "Takma" moda...
 den karırdamıyorlar bir türlü...
 gıcık giysilerin için kılıfları...
 derken kırılganlık...
 benimsedi bu modayı. İşte şimdi de takma benler yeniden moda oldu, hem de herkesin sevdiği bir moda, çünkü benlerin yüze bir manâ kazandırdığı kabul edilen bir gerçektir. Yüzlerinde Allah vergisi beni olmayanlar hiç üzülmesinler, bir kalem her şeyi hallediyor."

YÜZLERİNDE Ben yok ama? Bir kılıfın, alın altına bir kalem, bir kalemle her şeyi hallediyor. Bir kalem her şeyi hallediyor.

24 Eylül 1973 Hürriyet

Haberde şu ifadeler yer almaktadır:

"Saçın ve kirpiğin takması oluyor da cildin neden olmasın? Bir zamanlar yüzlerinde çilleri olanlar onlardan kurtulmak için türlü çarelere başvururlarken, geçen yıl yapma çiller moda oluverdi ve çokları da benimsedi bu modayı. İşte şimdi de takma benler yeniden moda oldu, hem de herkesin sevdiği bir moda, çünkü benlerin yüze bir manâ kazandırdığı kabul edilen bir gerçektir. Yüzlerinde Allah vergisi beni olmayanlar hiç üzülmesinler, bir kalem her şeyi hallediyor."

Yetmişli yıllarda yaygınlaşmaya başlayan bir diğer akım “cin modası”dır. Bugün dünya genelinde milyonlarca insanın giydiği cin pantolon, Türk basınındaki ilk emarelerini o dönemde vermiştir. 09 Haziran 1974 tarihli Okey gazetesinde yayımlanan “*Bizim eski ‘Kovboy Pantolonu’ modanın en kralı oldu*” başlıklı haber, bu süreci anlatması açısından önemlidir:

“Şimdi bu haberi filan okumayı bırakarak hemen sandığı karıştırıp eskiler arasında blucinini bulmaya bak, yoksa çıra gibi yandığının resmidir. Eskiden ‘Kovboy Pantolonu’ diye beğenip giymediğimiz blucinler şimdi modanın en kralı oldu. Amerika’da çok ucuza satıldığı için fakirlerin giydiği bu pantolonlar sosyetenin tepesine yerleşti kaldı. Şimdi Avrupa’nın her yerinde, her yaşta, her cinsten mahlûkatın poposunda blucin görülüyor. Blucinciler milleti tav etmek için bebe blucininden dede blucinine kadar binbir türlü mal imal ediyorlar. Bizimkiler Avrupa’dan geri kalır mı? Bizde de dükkânlar blucinden geçilmiyor. Kızlar erkeklerden daha meraklı blucinleri giymeye. Plaja da baloya da cin giyip gidiyorlar.”

09 Haziran 1974 Okey Gazetesi

Yetmişli yılların bir başka modası da "Afro saç"tır. Keza 23 Haziran 1979 tarihli Hürriyet gazetesinin haberine göre "Afro saç", önce Bülent Ersoy sonra da Zeki Müren tarafından uygulanmış, hatta bu iki sanatçı arasındaki mesleki rekabetin bir konusu olmuştur.

23 Haziran 1979 Hürriyet

“Afro saç kime daha çok yakışıyor?” başlığıyla yayımlanan bu haber şöyledir:

“Zeki Müren, ‘Afro’ modasının ilk kez Bülent Ersoy tarafından uygulandığını söyleyenlere, ‘Benim Bülent’ten neyim eksik. Afro’nun kime daha çok yakıştığını yine bizi var eden hayranlarımız bilir. Bülent saçlarımı beni kıskandığı için öyle yaptırmıştır. Oysa ben hiç kimseyi kıskanmıyorum’ karşılığını verdi. Salonda öpücükler yağdırarak, sürekli tebessüm eden Zeki Müren, kendisini alkışlayanlara, ‘Canlarım, cananlarım benim. Yine sizlerleyim. Yine sizlerle olacağım’ dedi.”

19 Nisan 1970 Saklambaç - 18 Mayıs 1971 Vatan

Yetmişli yılların başında tüketim kültürünün bir ürünü olan, burjuva tüccarların stratejilerinden birisi olarak da sayılabilecek bir akım başlamış, önce Amerika ve Avrupa'ya, sonra da Türkiye'ye yayılmıştır: “Giy ve at modası.” 19 Nisan 1970 tarihli Saklambaç gazetesi, bu modayı şu cümlelerle okuyucularına duyurmuştur: *“Hanımları çamaşır yıkama derdinden kurtaran ‘Giy ve at’ modası, Amerika ve Avrupa’dan sonra Türkiye’ye de sıçramıştır. Amerikalı bir işadaminin buluşu olan ve hayatı hanımlar için son derece kolaylaştıran yeni tip elbiseler, kadınlar tarafından bir defa giyildikten sonra atılmaktadır.”* Benzer şekilde, 18 Mayıs 1971 tarihli Vatan gazetesi de bayanlar için bir kolaylık olan giy-at modasının dünyaya yayıldığını belirtmektedir. Habere göre, *“Bu yenilik vasat*

bütçeli bir kadının gardrobunu bugüne kadar olmadık şekilde zenginleştirip her olaya göre kıyafetler düzebilmesini sağlayacaktır. Artık evlilik, balo, özel törenler, tatil gibi özel durumlar için özel kıyafetler satın almaya lüzum kalmıyacak ve vitrinlerdeki fiyatların dörtte birinden daha az bir fiyata istenilen kıyafet temin edilebilecektir.” Öte yandan, bu haberin altındaki “Paslanmaz çelikten mini-şort yapıldı” alt başlığı da yetmişli yılların moda bağlamında ne kadar renkli geçtiğini ispatlar niteliktedir.

Kapitalizm küreselcilerin desteğiyle tüm dünyaya yayılırken, Bourdieu Cezayirli köylülerin bazı davranışlarını gözlemlemiş ve gözlemlerini sosyolojik açıdan yorumlamıştır. Ona göre Cezayirli köylüler, hayatlarını istila eden kapitalizmin dayatmalarına karşılık, araçsal hesaplamaya dayalı, geleceğe odaklı bir davranış biçimi sergilemiyorlar, bunun yerine kendi geleneksel yatkınlıkları çerçevesinde hareket ediyorlardı. Başka bir deyişle, yeni yapısal gereklilikleri, geleneksel yatkınlıklarının süzgecinden geçiriyorlardı. Özetle köylü yatkınlıkları “ekonomik yapılara koşut bir ritimle” değişmiyordu (Akt: Swartz, 2018: 75 ve 102). Bu duruma benzer şekilde, yetmişli yılların Türkiye’sinde köylülerin bir kısmının, batıdan gelen tüm moda akımlara rağmen yatkınlıklarından vazgeçemedikleri; şalvar, cepken, tülbent, basma ve kaftan giymeyi sürdürdükleri görülmektedir. Nitekim günümüzde hâlen geleneksel motifler taşıyan yerel kıyafetleriyle tipik Anadolu köylüsünü görmek mümkündür.

29 Haziran 1977 tarihli Son Posta gazetesinde “MODA ŞİMDİ KÖYLÜ HALKA DÖNDÜ” başlıklı bir haber görülmektedir.

MODA ŞİMDİ KÖYLÜ HALKA DÖNDÜ

Resimde Anadolu elbiselerinden örnekler veren bir manken görüldüğü.

Tülbent'inden şalvarına, cep-eninden gömleğine kadar. Anadolu kadınıımızın kıyafetleri şimdi usta modacılarımızın ellerinde modernleştiriliyor.

Devamlı yenilik ve değişiklik peşinde koşan büyük şehirler halkı için yakın zamanda yeni yeni şekillerle birlikte Anadolu kadınlarının havası ve olgunluğu da geliyor.

Bu yıl tatilde örgü, havlu giysiler giyilmeyecek. Anadolu kadınlarımızın tarlalarda, ocak başlarında giyindikleri basmalar, kaftanlar moda dünyasında zirveye çıktı. Bikiniler, mayolar, deniz kıyafetleri, eşarplar rengârenk kumaşlardan oluşuyor.

Bütün renklerin revaçta olduğu kıyafetlerde ana renkleri sarı, kırmızı ve mavi renkleri temsil ediyor.

Yine Anadolu kadınlarımızın büyük özelliği olan makaysızlık da modada aldı yürüdü. Bu yazın modası rengârenk kumaşlar, yanık ten ve kızıl kumral arası renkteki saçlardan oluşuyor.

29 Haziran 1977 Son Posta

Haberin içeriği şu şekildedir:

“Tülbentinden şalvarına, cepkeninden gömleğine kadar Anadolu kadınıımızın kıyafetleri şimdi usta modacılarımızın ellerinde modernleştiriliyor. Devamlı yenilik ve değişiklik peşinde koşan büyük şehirler halkı için yakın zamanda yeni yeni şekillerle birlikte Anadolu kadınlarının havası ve olgunluğu da geliyor. Bu yıl tatilde örgü, havlu giysiler giyilmeyecek. Anadolu kadınlarımızın tarlalarda, ocak başlarında giyindikleri basmalar, kaftanlar moda dünyasında zirveye çıktı. Bikiniler,

mayolar, deniz kıyafetleri, eşarplar rengârenk kumaşlardan oluşuyor...”

Haberden anlaşılacağı üzere modacılar, Anadolu köylülerinin yatkınlıklarına uygun kıyafetler tasarlamakta, başka bir deyişle, kırsalda yaşayan insanların habitusu aracılığıyla iktisadi çıkar elde etmeye çalışmaktadır. Kapitalizm, yerel ve geleneksel olan her şeyi içine katabilme potansiyeline sahip esnek bir sistemdir. Ekonomik krizler, savaşlar ve kıtlıklar karşısında bile yürürlükte kalmasının nedeni budur. Ancak günümüzde hâlen elli yüz yıl öncesinin giysilerini giyen; şalvarlı, kaftanlı, cepkenli köylüler bulunuyorsa, bunun nedeni Bourdieu'nün de belirttiği gibi; yeni yapısal gerekliliklerin Türk köylüleri tarafından geleneksel yatkınlıklar süzgecinden geçiriliyor olmasıdır.

SONUÇ

Altmışlı yıllardan yetmişlerin sonuna dek uzanan süreçte Türkiye’de moda anlayışı, Avrupa ve Amerika ile paralellik göstermiştir. Fransız moda tasarımcısı Yves Saint Lauren kadınlarda maskülen giyim üzerine yoğunlaşırken, İngiliz modacı Mary Quant kadın müşterilerine giydirdiği kısa eteklere, kendine ait olan *Morris Mini-Minor* marka otomobilin isminden de esinlenerek “mini etek” adını koymuştur. Gerek üniseks gerekse mini etek modası, Türk basınına oldukça meşgul etmiştir. Analiz edilen haberlerden anlaşılacağı üzere üniseks modası, Türk kadınının maskülen giyime yönelmesinden ziyade, Türk erkeğinin küpe takması, saçlarını uzatması ve feminen giysiler

giymesiyle sonuçlanmıştır. Etekler Avrupa'daki gibi “mini”, “midi”, “maksî” olmak üzere üç boyda üretilmiş, bu sözcükler halk arasında iyice yaygınlaşarak İzmir Belediyesi'nin toplu taşıma araçları ve İstanbul'da bir bakkalın yumurtaları için de kullanılmıştır. Diğer yandan mini etek, meşruiyetlerini güçlendirmek isteyen siyasetçiler tarafından bir simgesel şiddet aracına dönüştürülmüş, özellikle muhafazakârlar ile batılılar arasında çeşitli tartışmalara konu olmuştur.

Bu dönemde kibrit kutusu, eşarp, fular, havlu, şapka, entari, hatta bikinide; başta Cumhuriyet Halk Partisi ve Adalet Partisi olmak üzere çeşitli siyasi partilerin amblemleri gözlemlenmiştir. Simgesel sermayesini güçlendirmek ve iktisadi çıkarlarını gizlemek isteyen siyasi liderler, bu maksat uğruna “modanın devrimci gücünden” yararlanmak istemişlerdir.

Yetmişli yıllar, ilginç trendlerin ortaya çıktığı bir dönem olmuştur. Teneke modası, tırnakları ve vücudu rengarenk boyama modası, ayak bileğine saat takma modası, yüze ben çizme modası, Afro saç modası, cin pantolon ve giy-at modası, Türk basımına yansıyan ilginç trendlerden birkaçıdır.

İncelenen moda haberlerinde “sosyete”, “köylü”, “erkek”, “kadın”, “kız”, “pahalı”, “ucuz” sözcüklerinin sıkça kullanıldığı görülmüştür. Bu sözcükler toplumsal sınıfları ve ayrımları inşa etmekte etkilidir. Bourdieu'ye göre toplumsal sınıf, her zaman, istatistiksel kanıtlardan ve etnografik betimlemelerden oluşan muhayyel birleşimlerden yola çıkılarak oluşturulmuş, sıklıkla da görüşmelerle, fotoğraflarla, reklamlardan ve popüler basından kesitlerle desteklenmiş, ‘inşa

edilmiş' bir sınıftır (Akt: Swartz, 2018: 221). Nitekim Türk basınının modayı anlatırken kullandığı eril ve egemen dil, hem cinsiyet hem de sınıf ayrımlarını yeniden üretme görevini üstlenmiştir.

KAYNAKÇA

- Arık, B. (2006). “*Tüketim Toplumunun Basındaki Yüzü: Life-Style Gazeteciliği*”. İletişim Yazıları. (1. Baskı). Konya: Tablet Yayınları, s.64-66.
- Barbarosoğlu, F. (2015). Şov ve Mahrem. (4. Baskı). İstanbul: Profil Yayıncılık, s.118-121.
- Barnard, M. (1996) . Fashion as Communication. London and New York: Routledge, s.129.
- Bourdieu, P. (2017). Ayrım: Beğeni Yargısının Toplumsal Eleştirisi. (Çev. Derya Fırat & Günce Berkkurt). Ankara: Heretik Yayınları, s.419-420.
- Dağtaş, B. ve Dağtaş, E. (2006). “*Tüketim Kültürü, Yaşam Tarzı, Boş Zamanlar ve Medya Üzerine Bir Literatür Taraması*”, Eğitim Bilim Toplum Dergisi. 4. 14, s.15-16.
- Featherstone, M. (1996). Postmodernizm ve Tüketim Kültürü. (Çev. Mehmet Küçük). 1.Baskı. İstanbul: Ayrıntı Yayınları, s.141.
- Geçmiş Gazeteler Moda Haberleri Arşivi, <http://www.gecmisgazete.com> (Son erişim tarihi: 15.06.2019)
- Kaymak, A. (2017). *Tüketim Kültürü Bağlamında İslami Moda Dergileri: Karşılaştırmalı Bir Çalışma Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Malatya: İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s.65-66.
- Oğhan, Ş. (2012). Medyada Örtülü Rekabet, <http://www.hurriyet.com.tr/medyada-ortulu-rekabet-22261377> (Son erişim tarihi: 16.06.2019)
- Onur, N. (2004). Moda Bulaşıcıdır. İstanbul: Epsilon Yayınevi, s.58.
- Pamuk, B. (2009). *Giyisi Moda Eğilimlerini Etkileyen Faktörler ve Bir Model Önerisi: 1940-2007 Yılları Arası Basılı Yayında Örnek Uygulama*. Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, s.220.
- Polan, B. & Tredre, R. (2009). The Great Fashion Designer. New York: Berg Collection. s. 103-104.
- Simmel, G. (1957). “*Fashion*”. The American Journal of Sociology, Volume: 62, Sayı: 6 (May, 1957), s.541-558.

- Swartz, D. (2018). Kültür ve İktidar: Pierre Bourdieu'nün Sosyolojisi. (ev. Elçin Gen). İstanbul: İletişim Yayınları, s.67, 75, 102, 129, 132, 150, 216 ve 221.
- lken, F. B. (2015) "*İstanbul LIFE Dergisinde Yaşam Tarzı Sunumu*", Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Araştırmaları Dergisi. 1 (9), s.2-3.
- Watson, L. (2007). Modaya Yn Verenler. (ev: Güneş Ayas). 1.Basım. İstanbul: Güncel Yayıncılık, s.106-117.